

NPO DETAILANALYSE

2024-11-05_VPWON_1353325

Uitzending: NPO-Sending | 2024-11-05 | Geanalyseerd op: 2026-05-22 17:35

Version 3.0-detail | Universal 3.0-detail | Konverter 3.4 (2026-05-20) | Maatstaf: Mediawet 2008 Art. 2.1

TOTAALSCORE

4.0/10

Lichte onevenwichtigheid

0 = evenwichtig, 10 = sterk eenzijdig/manipulatief

POLITIEK SPECTRUM

Classificatie op basis van Chapel Hill Expert Survey (CHES) 2024

De Chapel Hill Expert Survey (CHES 2024) is een academische enquête onder 609 politicologen in 31 landen. Elke partij wordt beoordeeld op een schaal van 0 (extreem-links) tot 10 (extreem-rechts).

Partij	SP	GL-PvdA	PvdD	D66	CDA	NSC	CU	VVD	BBB	SGP	PVV	FvD
CHES	1.10	2.40	2.50	4.80	5.50	5.80	6.00	7.00	7.50	7.80	9.20	9.50
Spectrum	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Midden</i>	<i>Midden</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>

De totale tendens wordt weergegeven op een 0–10-schaal (0 = sterk links-bevoordelend, 5 = evenwichtig, 10 = sterk rechts-bevoordelend). De berekening is gebaseerd op het verschil in gemiddelde bevoordeling van linkse vs. rechtse partijen (groepering volgens CHES 2024).

TENDENS (L – R)

5.0 / 10

Evenwichtig

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

← Links

Rechts →

Bron: Chapel Hill Expert Survey 2024 — chesdata.eu | [Jolly et al., Electoral Studies, 2022](https://doi.org/10.1017/XES.2022.1) | Drempelwaarden: [Pew Research Center](https://www.pewresearch.org/)

Dit gedeelte biedt politieke context en telt niet mee voor de totaalscore.

POLITIEK LANDSCHAP

Het kabinet-Schoof (aangetreden juli 2024) is een extraparlamenteair kabinet bestaande uit PVV, VVD, NSC en BBB. Premier Dick Schoof is partijloos. De PVV van Geert Wilders is met 37 zetels de grootste regeringspartij. De oppositie wordt aangevoerd door GL-PvdA (25 zetels), gevolgd door D66 (9 zetels), CDA (5 zetels), SP (5 zetels), BBB (7 zetels, regeringspartij), SGP (3 zetels), PvdD (3 zetels), CU (3 zetels), FvD (3 zetels) en DENK.

Partij	CHES L-R	Zetels	Regering/Oppositie	Kernpositie
SP	1.1	5	Oppositie	Sociaaleconomisch links, anti-markt
GL-PvdA	2.4	25	Oppositie (grootste)	Klimaat, humaan asielbeleid, eerlijk delen
PvdD	2.5	3	Oppositie	Dierenrechten, klimaat, links-progressief
D66	4.8	9	Oppositie	Liberaal-progressief, pro-EU, onderwijs
CDA	5.5	5	Oppositie	Christendemocratisch, midden-rechts
NSC	5.8	20	Regering	Bestaanszekerheid, beheersbare migratie, rechtsstaat
CU	6.0	3	Oppositie	Christelijk-sociaal, midden-rechts
VVD	7.0	24	Regering	Liberaal, vrije markt, streng migratiebeleid
BBB	7.5	7	Regering	Agrarisch-populistisch, boerenbescherming
SGP	7.8	3	Oppositie	Reformatorisch, traditioneel-conservatief
PVV	9.2	37	Regering (grootste)	Anti-islam, asielstop, nationale soevereiniteit
FvD	9.5	3	Oppositie	Extreemrechts, eurosceptisch, Baudet

De coalitie staat onder hoge druk door interne meningsverschillen over de uitwerking van de asieldeal, waarbij PVV verdergaande maatregelen wil dan NSC en VVD acceptabel achten. Het vertrek van staatssecretaris Idsinga (NSC/Financiën) na een tweet van Wilders illustreert de fragiele verhoudingen binnen de coalitie. De vraag of delen van Syrië veilig verklaard kunnen worden en of diplomatieke contacten met Assad wenselijk zijn, vormt een scheidslijn tussen PVV enerzijds en NSC/VVD anderzijds. Tegelijkertijd domineert de Amerikaanse presidentsverkiezing (Trump vs. Harris) de internationale agenda en heeft directe implicaties voor de Nederlandse en Europese veiligheids- en handelspolitiek.

De Nederlandse publieke omroep (NPO) opereert onder de Mediawet 2008, waarvan artikel 2.1 pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving vereist over het totale aanbod. De NPO is opgebouwd uit afzonderlijke omroepverenigingen (o.a. BNNVARA, AVRO-TROS, KRO-NCRV) met eigen redactionele verantwoordelijkheid, waarbij pluralisme over het gehele aanbod wordt beoordeeld en niet per afzonderlijke uitzending. PVV-leider Wilders heeft de NPO herhaaldelijk als "linkse omroep" gekritiseerd, wat de politieke gevoeligheid van de publieke omroep in het huidige politieke klimaat onderstreept.

HOOFDSTUK 1 — PARTIJPOLITIEKE BIAS

Beoordeling per partij

Partij	Score (-5..+5)	Uitzendingweergave vs. Partijprogrammapositie
VVD	+1	06:51 "Dit zijn de mensen die je hier wel wil hebben... die ons echt nodig hebben" — Programmapositie: streng maar rechtvaardig, arbeidsmigratie reguleren — VVD-woordvoerder nuanceert asieldeal correct; positie herkenbaar maar beperkt weergegeven — grotendeels correct, onvolledig
PVV	-1	04:02 "Wilders ging door de pomp met het noodrecht" / 09:33 "Had hij maar een grote jongen moeten zijn" — Programmapositie: asielstop, grenzen dicht, nationale soevereiniteit — Wilders krijgt spreektijd maar wordt consequent geframed als onbetrouwbaar en grof; zijn inhoudelijke argumenten over Syrische veilige gebieden worden niet serieus getoetst — licht vervormd door framing
GL-PvdA	0	Niet aanwezig in uitzending — Programmapositie: human asielbeleid, klimaat, eerlijk delen — niet behandeld
NSC	+1	04:52 "Die laatste zin voelt voor ons ook heel ongemakkelijk" — Programmapositie: beheersbare migratie, rechtsstaat versterken — NSC-positie correct weergegeven als distantie van Wilders' verste stappen — correct weergegeven
D66	0	Niet aanwezig in uitzending — Programmapositie: Europees asielbeleid, pro-EU — niet behandeld
BBB	0	Niet aanwezig in uitzending — Programmapositie: asielstop, boerenbescherming — niet behandeld
CDA	0	Niet aanwezig in uitzending — niet behandeld
SP	0	Niet aanwezig in uitzending — niet behandeld

Samenvatting Partijbias

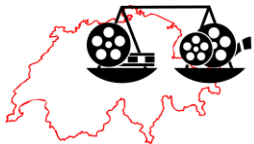
- Nauwkeurigste weergave: NSC (Score +1) — positie correct weergegeven via Van Vroonhoven-citaat
- Sterkste vertekening: PVV (Score -1) — inhoudelijke positie ondergesneeuwd door negatieve framing
- Gemiddelde afwijking van 0: 0.4
- Conclusie: De uitzending behandelt slechts een beperkt aantal partijen direct. PVV-standpunten worden weliswaar geciteerd maar consequent omgeven door negatief commentaar van de verslaggever ("Wilders ging door de pomp", "Had hij maar een grote jongen moeten zijn"). NSC en VVD komen er relatief neutraal van af. Opositiepartijen zijn volledig afwezig, wat de pluriformiteitseis van de Mediawet onder druk zet.

Links-Rechts-Algehele Tendens

TENDENTIESCORE: +0.8

INDELING: Licht links-begunstigend

Motivering: De uitzending behandelt het asiel dossier primair vanuit een kritisch perspectief op de coalitie, met nadruk op interne spanningen en Wilders' omgangsvormen. De inhoudelijke argumenten voor het asielbeleid worden niet getoetst aan alternatieve linkse of progressieve standpunten, maar de framing van Wilders als politiek onbetrouwbaar

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

en grof ("door de pomp", "grote jongen") duidt op een lichte links-begunstende tendens. Het Amerikaanse verkiezingssegment is overwegend feitelijk en relatief evenwichtig.

HOOFDSTUK 2 — UITZENDINGSINFORMATIE EN THEMATISCH KADER

Uitzendingsgegevens

- Titel: NOS Journaal (avonduitzending, vermoedelijk 20:00 uur)
- Datum: 05.11.2024
- Lengte (geschat uit transcript):
- Presentator/Verslaggever: Presentator in studio (naam niet vermeld in transcript); Arjan Noorlander (Den Haag), Rudy Bouma (Washington), Eelco Bosch van Rosenthal (Pennsylvania), Jeroen Wollaars (Amsterdam)

Persoon	Functie	Partij/Affiliatie	Politiek Spectrum
Koen Petersen	Amerikanist, senator	VVD	Rechts, liberaal
Arjan Noorlander	NOS-correspondent Den Haag	NOS (journalistiek)	Neutraal (journalistiek)
Rudy Bouma	NOS-correspondent Washington	NOS (journalistiek)	Neutraal (journalistiek)
Eelco Bosch van Rosenthal	NOS-verslaggever Pennsylvania	NOS (journalistiek)	Neutraal (journalistiek)
Jeroen Wollaars	NOS-presentator Amerika Kiest	NOS (journalistiek)	Neutraal (journalistiek)
Geert Wilders	Fractievoorzitter PVV	PVV	Extreemrechts (9.2)
VVD-woordvoerder	Niet nader geïdentificeerd	VVD	Rechts (7.0)
NSC-fractievoorzitter Van Vroonhoven	Fractievoorzitter NSC	NSC	Midden-rechts (5.8)
Stephanie (moeder Marie)	Nabestaande, TikTok-zaak	Geen	Niet van toepassing

Hoofdthema

De uitzending behandelt twee parallele hoofdthema's: de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 5 november 2024 (Trump vs. Harris) en de binnenlandse politieke spanningen rondom de Nederlandse asieldeal en de coalitiecrisis na het vertrek van staatssecretaris Idsinga.

HOOFDSTUK 3 — 15 CRITERIA: DETAILANALYSE

Hardfacts — 9 technieken die telbaar en wetenschappelijk verifieerbaar zijn

1. EXPERTENKEUZE

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wie komt als expert aan het woord?

Expert 1: Koen Petersen — Amerikanist en VVD-senator

Tijdstempel: 02:16 / 26:34

Uitspraak: "De Democraten hebben het soepel opgelost... door Harris naar voren te schuiven. Maar ze was niet door voorverkiezingen getest. Dat maakt haar een zwakkere kandidaat."

Inkadering: Petersen wordt gepresenteerd als "amerikanist" — een academische kwalificatie — maar is tegelijkertijd actief VVD-senator. Dit dubbele mandaat wordt in de uitzending niet expliciet vermeld bij zijn eerste introductie (02:16), pas bij de tweede introductie (26:34) wordt "senator voor de VVD" toegevoegd.

Ontbrekend tegengeluid: Een Democratisch-gezinde politicoloog of een expert zonder partijpolitieke affiliatie had een ander perspectief kunnen bieden.

Brondieptecheck:

(a) FINANCIERING: Petersen is als VVD-senator gefinancierd via de Nederlandse staat (senaatssalaris) en heeft een partijpolitieke binding aan de VVD (CHES 7.0, rechts-liberaal). Als academisch amerikanist is hij verbonden aan een universiteit (niet nader gespecificeerd in transcript). Potentieel interesseconflict: VVD is regeringspartij; zijn analyse van de Amerikaanse verkiezingen kan impliciet de VVD-positie ten aanzien van transatlantische betrekkingen weerspiegelen.

(b) MANDAAT: Zijn academische mandaat als amerikanist is compatibel met neutrale analyse van de Amerikaanse verkiezingen. Zijn politieke mandaat als VVD-senator is echter niet compatibel met volledig neutrale duiding wanneer de uitslag implicaties heeft voor de Nederlandse coalitie en het buitenlandbeleid.

D1 Belangenconflict: -1 — Actief VVD-senator; partijpolitieke binding aanwezig, maar niet direct relevant voor Amerikaanse verkiezingsanalyse

D2 Persoonlijk risico: +1 — Beperkt risico; zijn uitspraken zijn overwegend feitelijk en niet controversieel

D3 Vakbekwaamheid: +2 — Erkend amerikanist; vakgebied sluit aan bij onderwerp

D4 Meningsconsistentie: +1 — Geen aanwijzingen voor inconsistentie; uitspraken zijn in lijn met gangbare politicologische analyse

D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Overwegend analytisch, beperkt emotioneel appel

D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron; geen primaire onderzoeksdata geciteerd

• **TOTAAL:** +4 → **BRONNENVERKEERSLICHT:** GEEL

(c) VAKBEKWAAMHEID: De introductie als "amerikanist" zonder directe vermelding van zijn VVD-senaatschap bij de eerste opkomst (02:16) suggereert een neutrale academische autoriteit, terwijl hij een actief partijpoliticus is. Dit is een toepassing van Techniek 2 (bronkeuze als framing).

Expert 2: Arjan Noorlander — NOS-correspondent Den Haag

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Tijdstempel: 02:53 / 07:17

Uitspraak: "Wilders zegt dus dat we maar moeten gaan praten met de Syrische dictator Assad."

Inkadering: Noorlander fungeert als duid(er) én verslaggever, wat de grens tussen feitelijke berichtgeving en commentaar vervaagt. De term "dictator" is een waardeoordeel dat als feitelijke kwalificatie wordt gepresenteerd.

Ontbrekend tegengeluid: Een correspondent die de diplomatieke argumenten vóór contacten met Assad had kunnen duiden.

Brondieptecheck:

(a) FINANCIERING: NOS is publiek gefinancierd via de rijksoverheid. Structureel interesseconflict: beperkt bij buitenlandse berichtgeving; potentieel aanwezig bij binnenlandse politieke berichtgeving over de coalitie die de NPO-financiering bepaalt.

(b) MANDAAT: Journalistiek mandaat is compatibel met neutrale berichtgeving; de grens wordt overschreden wanneer waardeoordelen als feitelijke kwalificaties worden gepresenteerd.

D1 Belangenconflict: 0 — Publiek gefinancierd; beperkt direct conflict

D2 Persoonlijk risico: +1 — Journalistieke reputatie op het spel

D3 Vakbekwaamheid: +2 — Ervaren parlementair correspondent

D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent in stijl

D5 Emotionalisering vs. data: -1 — Gebruik van "dictator" en "door de pomp" zijn emotioneel geladen

D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron

• **TOTAAL: +3 → BRONNENVERKEERSLICHT: GEEL**

(c) VAKBEKWAAMHEID: Noorlander presenteert zijn eigen duiding ("Wilders zegt dus dat we maar moeten gaan praten met de Syrische dictator Assad") als neutrale samenvatting, terwijl het een waardeoordeel bevat.

Ontbrekende expertengroepen:

- Asielrechtjurist voor juridische toetsing van de terugkeerplannen
- Onafhankelijk politicoloog zonder partijpolitieke binding voor de Amerikaanse verkiezingsanalyse
- Syrië-deskundige voor de veiligheidssituatie ter plaatse

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Koen Petersen — Amerikanist en VVD-senator	-1	+1	+2	+1	+1	0	+4	GEEL
Arjan Noorlander — NOS-correspondent Den Haag	0	+1	+2	+1	-1	0	+3	GEEL

Samenvatting (Matrixresultaat):

- Koen Petersen: GEEL (+4) — Vakbekwaam maar partijpolitiek gebonden; binding niet consistent vermeld
- Arjan Noorlander: GEEL (+3) — Ervaren correspondent maar overschrijdt grens tussen feit en oordeel

2. BRONKEUZE

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Beweringen zonder primaire bron = strafpunten (geruchtcontrole)

Definitie: Welke bronnen worden geciteerd? Zijn ze divers en onafhankelijk?

Bron 1: FBI-waarschuwing over bommeldingen

Tijdstempel: 14:17

Uitspraak: "Ja, dat gaat om een aantal bommeldingen... de meldingen kwamen van Russische domeinnamen te komen."

(a) Financiering en beheer: De FBI is een Amerikaanse overheidsdienst. Geen direct interesseconflict bij het melden van veiligheidsdreigingen.

(b) Structureel interesseconflict: Beperkt; de FBI heeft er belang bij dat verkiezingen ordelijk verlopen.

(c) Ontbrekende tegenbron: Een onafhankelijke cybersecurity-expert had de claim over "Russische domeinnamen" kunnen toetsen.

Bron 2: "Inlichtingendiensten en autoriteiten" (anoniem)

Tijdstempel: 14:57

Uitspraak: "Ze zijn ontkracht door inlichtingendiensten en autoriteiten."

(a) Financiering: Niet gespecificeerd — anonieme overheidsbronnen.

(b) Structureel interesseconflict: Overheidsdiensten hebben belang bij het handhaven van vertrouwen in het verkiezingsproces.

(c) Ontbrekende tegenbron: Geen onafhankelijke verificatie van de ontkenning.

Geruchttoetsing (strafpunten):

Gerucht 1:

Tijdstempel: 14:38

Bewering: "Maar de meldingen kwamen van Russische domeinnamen te komen."

Woordmarkering: "kwamen... te komen" (onzekere formulering, grammaticaal onvolledig — duidt op onbevestigde informatie)

Primaire bron aanwezig: nee — geen specifieke bron geciteerd voor de Russische herkomst — strafpunt +1

Gerucht 2:

Tijdstempel: 35:01

Bewering: "In Telegramgroepen maken uiterst rechtse groepen zich al klaar voor zo verkiezingsuitslag en organiseren zichzelf."

Woordmarkering: geen expliciete markering, maar de bewering is ongedocumenteerd

Primaire bron aanwezig: nee — geen specifieke Telegramgroepen of onderzoek geciteerd — strafpunt +1

Samenvatting: De bronkeuze is beperkt en overwegend gebaseerd op anonieme overheidsbronnen en niet-geverifieerde claims. Twee geruchtpunten verhogen de score. Onafhankelijke, niet-gouvernementele bronnen ontbreken volledig.

3. TIJDSVERDELING

3/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Verdeling van spreektijd tussen verschillende posities.

Geschatte spreektijd:

- Amerikaanse verkiezingen (totaal): ca. 25 min. (58%)
- Asieldeal/binnenlandse politiek: ca. 10 min. (23%)
- Overig nieuws (Netanyahu, gokwet, TikTok, etc.): ca. 5 min. (12%)
- Promotie Amerika Kiest-uitzending: ca. 2 min. (5%)
- Koen Petersen (VVD-senator/amerikanist): ca. 8 min. (19%)
- Arjan Noorlander (correspondent): ca. 4 min. (9%)
- Wilders (PVV): ca. 1,5 min. (3,5%)
- Van Vroonhoven (NSC): ca. 0,5 min. (1%)
- VVD-woordvoerder: ca. 0,5 min. (1%)
- Presentator/moderator: ca. 5 min. (12%)

Samenvatting: De tijdsverdeling is onevenwichtig: Koen Petersen (VVD-senator) domineert het analytische segment met bijna een vijfde van de totale uitzendingstijd. Oppositiepartijen krijgen geen spreektijd. De asieldeal krijgt aanzienlijk minder aandacht dan de Amerikaanse verkiezingen, ondanks de directe relevantie voor de Nederlandse politiek.

4. WEGLATEN (Selectieve Weglating)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wat wordt niet getoond, hoewel relevant?

Weglating 1: Juridisch kader asielterugkeer

Context

Het Vluchtelingenverdrag van 1951 en de EU-Kwalificatierichtlijn stellen strikte eisen aan het aanwijzen van "veilige gebieden" voor terugkeer.

Relevant bij: 04:36 — "Het belangrijkste vindt Wilders dat er gekeken wordt of delen van Syrië veilig verklaard worden"

Effect

De suggestie dat terugkeer juridisch eenvoudig realiseerbaar is, wordt niet gecorrigeerd door het ontbrekende juridische kader.

Weglating 2: Perspectief van asielzoekers

Context

De mensen over wie wordt gesproken — Syrische asielzoekers — komen op geen enkel moment aan het woord.

Relevant bij: 08:19 — "Bijna de helft van de mensen die hier mogen blijven... komen uit Syrië. 20.000 afgelopen jaar."

Effect

De berichtgeving reduceert asielzoekers tot een statistisch probleem zonder menselijk gezicht, wat de framing van het asioldossier als louter een beheerskwesitie versterkt.

Weglating 3: Oppositiestandpunten over asieldeal

Context

GL-PvdA, D66 en SP hebben uitgesproken standpunten over de asieldeal die niet worden weergegeven.

Relevant bij: 10:27 — "Daar wilde de oppositie wel met de coalitie over praten. Maar wat gebeurde er toen? De coalitie wilde geen debat."

Effect

De oppositie wordt slechts als collectief blok vermeld zonder inhoudelijke positie, wat een onvolledig beeld geeft van het politieke debat.

Samenvatting: Drie structurele weglatingen versterken elkaar: het ontbreken van juridisch kader, menselijk perspectief en oppositiestandpunten creëert een beeld van de asieldeal als primair een coalitie-intern beheerskwesitie, zonder bredere maatschappelijke en juridische context.

Ontbrekende stemmen

- Asielrechtjurist: Had de juridische haalbaarheid van terugkeer naar Syrië kunnen toetsen aan het Vluchtelingenverdrag en Europees recht.
- Mensenrechtenorganisatie (Amnesty International/VluchtelingenWerk): Had de feitelijke veiligheidssituatie in Syrië kunnen onderbouwen met onafhankelijke bronnen.
- Oppositiepoliticus (GL-PvdA of D66): Had een inhoudelijk tegengeluid kunnen bieden op de asieldeal vanuit een humanitair of juridisch perspectief.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

- Syrische asielzoeker of vertegenwoordiger: Had de menselijke impact van de terugkeerplannen kunnen illustreren.
- BBB-woordvoerder: Had als coalitiegenoot de positie van de vierde regeringspartij kunnen verduidelijken.
- Europees migratiedeskundige: Had de vergelijkende Europese context kunnen duiden en Wilders' claim over "een beweging in Europa" kunnen toetsen.
- Verkiezingsdeskundige met kritisch perspectief op Harris: Had een meer gebalanceerd beeld kunnen geven naast de overwegend positieve duiding van Koen Petersen over de Democratische campagne.

5. CIJFERGEBRUIK

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Volledige cijfers omvatten: absoluut getal, aandeel (%) en trend

Definitie: Selectief of misleidend gebruik van statistieken.

Bevinding 1: "20.000 Syriërs" zonder context

Tijdstempel: 08:24

Cijfer: "Bijna de helft van de mensen die hier mogen blijven, die in asielstatus krijgen... komen uit Syrië. 20.000 afgelopen jaar."

Dimensies:

- (a) Absolute waarde: ✓ getoond (20.000)
- (b) Aandeel: ✓ gedeeltelijk getoond ("bijna de helft")
- (c) Trend: X niet getoond — is dit meer of minder dan voorgaande jaren?

Ontbrekende context: Vergelijking met andere EU-landen (Nederland neemt relatief weinig asielzoekers op vergeleken met Duitsland of Zweden); trend over meerdere jaren ontbreekt.

Effect: Het getal suggereert een groot en groeiend probleem zonder dat de relatieve omvang of historische context wordt geboden.

Bevinding 2: "80 miljoen Amerikanen" per post gestemd

Tijdstempel: 15:13

Cijfer: "80 miljoen Amerikanen... al per post hun stem hebben uitgebracht"

Dimensies:

- (a) Absolute waarde: ✓ getoond
- (b) Aandeel: X niet getoond — van de ca. 240 miljoen stemgerechtigden is dit ca. 33%
- (c) Trend: X niet getoond — vergelijking met 2020 ontbreekt

Ontbrekende context: In 2020 stemden door COVID-19 uitzonderlijk veel mensen per post; de vergelijking zou de betekenis van het cijfer verduidelijken.

Effect: Beperkt misleidend; het getal wordt als indrukwekkend gepresenteerd zonder relatieve context.

Samenvatting: Twee gevallen van onvolledige cijferpresentatie, waarbij de trendcomponent consequent ontbreekt. De meest problematische is de "20.000 Syriërs" zonder Europese vergelijking of historische trend.

6. GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Diskreditering door associatie met negatieve groepen of ideeën.

Associatie 1: Wilders — Assad — "dictator"

Tijdstempel: 07:17

Citaat: "Wilders zegt dus dat we maar moeten gaan praten met de Syrische dictator Assad."

Techniek: Door Wilders' voorstel voor diplomatiek contact samen te vatten met de kwalificatie "dictator" in dezelfde zin, wordt Wilders impliciet geassocieerd met het legitimeren van een dictator. Wilders zelf gebruikte de term "dictator" niet in zijn eigen uitspraak (05:26: "Wat je ook van hem vindt... en fraai is het niet").

Effect: De samenvatting van de correspondent voegt een moreel oordeel toe dat niet in Wilders' eigen woorden aanwezig was, waardoor zijn diplomatieke pragmatisme wordt geframed als morele goedkeuring van Assad.

Associatie 2: Rechtsextremisten — AfD

Tijdstempel: 39:38

Citaat: "Een van de arrestanten is een lokale politicus van de rechts-radicalen partij AfD."

Techniek: De vermelding van de AfD-affiliatie van één arrestant in een bericht over een neonazistische terreurorganisatie associeert de gehele AfD met nationaalsocialisme, terwijl de AfD een legale parlementaire partij is.

Effect: Lezers/kijkers kunnen de indruk krijgen dat AfD-lidmaatschap en terroristische activiteit structureel verbonden zijn, terwijl het om één individu gaat.

Associatie 3: Trump — verkiezingsfraude — geweld

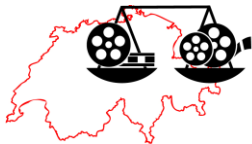
Tijdstempel: 34:07 / 35:01

Citaat: "Hij riep vandaag dat er 600 valse stembiljetten zouden zijn geweest... Daar is niets van waar." / "In Telegramgroepen maken uiterst rechtse groepen zich al klaar voor zo verkiezingsuitslag."

Techniek: Trump's fraudeclaims worden direct gevolgd door verwijzingen naar gewelddadige rechtsextremisten op Telegram, wat een impliciete causale keten suggereert: Trump → fraudeclaims → rechtsextremistisch geweld.

Effect: Trump wordt impliciet verantwoordelijk gesteld voor potentieel rechtsextremistisch geweld, zonder dat deze causale relatie expliciet wordt onderbouwd.

Samenvatting: Drie gevallen van guilt by association, waarbij de meest problematische de Wilders-Assad-koppeling is (correspondent voegt waardeoordeel toe dat niet in het originele citaat aanwezig was) en de Trump-geweld-keten (ongedocumenteerde causale suggestie).

7. TIMING

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Strategische plaatsing van informatie (begin/midden/einde).

Bevinding 1: Opening met "veroordeelde ex-president"

Positie: 01:44 (begin)

Inhoud: "ofwel en voor strafbare feiten veroordeelde ex president"

Timing-effect: De allereerste karakterisering van Trump in de uitzending is zijn strafrechtelijke veroordeling. Dit zet de toon voor de gehele Trump-berichtgeving die volgt. Een neutrale opening had kunnen beginnen met zijn kandidatuur of politieke positie.

Bevinding 2: Idsinga-incident als afsluiting coalitiesegment

Positie: 08:51 (einde coalitiesegment)

Inhoud: "Er kwam een tweet van Geert Wilders... Dat pikte de staatssecretaris niet... en hij vertrok. Nu zit het kabinet met de brokken."

Timing-effect: Het coalitiesegment eindigt met het meest negatieve voorbeeld van Wilders' gedrag (het wegpesten van een staatssecretaris), wat de laatste indruk bepaalt die kijkers meenemen.

Bevinding 3: Telegramgroepen rechtsextremisten als afsluiting Amerikasegment

Positie: 35:01 (vlak voor overgang naar Amsterdam-segment)

Inhoud: "In Telegramgroepen maken uiterst rechtse groepen zich al klaar voor zo verkiezingsuitslag."

Timing-effect: Het Amerikasegment eindigt met een dreigend beeld van rechtsextremistisch geweld, wat de laatste indruk van de Amerikaanse verkiezingen kleurt als potentieel gevaarlijk.

Samenvatting: Drie gevallen van strategische plaatsing waarbij negatieve informatie over Trump en Wilders consequent aan het begin of einde van segmenten wordt geplaatst, wat de primacy- en recency-effecten benut.

8. SELECTIEVE VERONTWAARDIGING

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Verontwaardiging = bias. Selectieve verontwaardiging versterkt de bevinding. Score = verontwaardigingsgraad (0–5) + selectiviteit (0–5)

Definitie: Verontwaardiging bij bepaalde posities, maar niet bij vergelijkbare andere.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling wordt het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd. Een reactie kan alleen als selectief worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere posities geen analoge reactie opleverden.

Bevinding 1: Wilders' tweet over Idsinga

Tijdstempel: 09:35

Uitlokkende gebeurtenis: Wilders plaatste een tweet waarin hij staatssecretaris Idsinga opriep zijn privé-investeringen openbaar te maken; Idsinga trad vervolgens af.

Reactie: "Dit raakt ook echt de omgangsvormen zoals je met elkaar omgaat." (Van Vroonhoven) / "Nu zit het kabinet met de brokken." (Noorlander)

Vergelijking: Er is geen vergelijkbaar geval in de uitzending waarbij een oppositiepoliticus een coalitiegenoot publiekelijk onder druk zette en waarbij de omgangsvormen kritisch werden besproken.

Asymmetrie: Gedeeltelijk nachweisbaar — het incident wordt uitgebreid behandeld en moreel gekwalificeerd ("omgangsvormen"), maar er is geen vergelijkbaar geval in de uitzending om de selectiviteit volledig te toetsen.

Bevinding 2: Trump's fraudeclaims

Tijdstempel: 34:12

Uitlokkende gebeurtenis: Trump riep dat er 600 valse stembiljetten zouden zijn in Pennsylvania.

Reactie: "Daar is niets van waar." (Bosch van Rosenthal) — directe, expliciete ontkenning.

Vergelijking: Bij de vermelding van Democratische zorgen over verkiezingsintegriteit (22:11: "De Republikeinen vrezen fraude") wordt geen vergelijkbare expliciete toetsing gedaan van Democratische claims.

Asymmetrie: Gedeeltelijk nachweisbaar — Trump's claims worden expliciet ontkracht; Democratische claims worden niet aan dezelfde toetsing onderworpen.

Verontwaardigingsgraad: 2/5

Selectiviteit: 2/5

Samenvatting: Twee gevallen van lichte selectieve verontwaardiging, waarbij Wilders' gedrag en Trump's fraudeclaims explicieter worden gekwalificeerd dan vergelijkbare gedragingen van andere politici. De asymmetrie is aanwezig maar niet extreem.

9. VOLLEDIGHEID (Selectieve Weglating — Totaalbeeld)

6/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe volledig beeldt de uitzending het onderwerp af?

Bevinding 1: Ontbrekend oppositieperspectief op asieldeal

Tijdstempel: 10:27

Ontbrekend perspectief/feit: Standpunten van GL-PvdA, D66, SP over de asieldeal

Relevantie: De oppositie vertegenwoordigt meer dan de helft van de Tweede Kamer; hun perspectief is essentieel voor een volledig beeld van het politieke debat.

Effect: De asieldeal wordt uitsluitend besproken vanuit coalitie-intern perspectief, wat de indruk wekt dat de enige discussie over de uitvoering gaat, niet over de wenselijkheid.

Bevinding 2: Ontbrekende Europese context bij Syrië-veiligheid

Tijdstempel: 04:36

Ontbrekend perspectief/feit: Welke EU-landen hebben Syrische gebieden als veilig aangemerkt? Wat zijn de juridische en humanitaire consequenties?

Relevantie: Wilders' claim dat "een hele beweging in Europa" contact met Assad wil, wordt niet getoetst aan concrete feiten.

Effect: Een onverifieerde politieke claim wordt als feitelijke context gepresenteerd.

Bevinding 3: Ontbrekend perspectief op gevolgen sobere opvang

Tijdstempel: 05:53

Ontbrekend perspectief/feit: Wat zijn de concrete omstandigheden van de voorgestelde "sobere opvang"? Voldoet dit aan minimumnormen van de EU-Opvangrichtlijn?

Relevantie: De vergelijking met "bouwketen voor werknemers" (06:06) roept vragen op over de menswaardige behandeling van asielzoekers.

Effect: Een potentieel juridisch en humanitair problematische maatregel wordt zonder kritische toetsing gepresenteerd.

Samenvatting: De uitzending biedt een structureel onvolledig beeld van het asieldorfier door het consequent ontbreken van oppositieperspectief, juridisch kader en humanitaire context. Dit is de meest significante tekortkoming in termen van de pluriformiteitseis van de Mediawet.

Softfacts — 6 kwalitatieve technieken

10. FRAMING (Kader stellen)

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Hoe wordt het onderwerp fundamenteel ingekaderd?

Bevinding 1: Asieldeal als coalitiecrisis, niet als beleidsinhoud

Tijdstempel: 03:02

Citaat: "Die asieldeal is onder hoogspanning tot stand gekomen. Het kabinet wankelde."

Manipulatie: Het asieldorfier wordt primair ingekaderd als een verhaal over politieke instabiliteit en coalitieconflict, niet als een inhoudelijk beleidsdebat over migratie, mensenrechten of uitvoerbaarheid.

Waarom problematisch: Kijkers worden gestuurd naar de vraag "houdt de coalitie het vol?" in plaats van "is dit beleid wenselijk en uitvoerbaar?" — een fundamenteel andere vraagstelling die andere perspectieven vereist.

Bevinding 2: Trump als bedreiging voor democratie

Tijdstempel: 16:16 / 16:53

Citaat: "Er worden over en weer hele grote woorden gesproken over de betekenis als de ander wint: Het einde van de democratie." / "De bestorming van het Capitool."

Manipulatie: De "einde van de democratie"-retoriek wordt gepresenteerd als een symmetrisch argument ("over en weer"), maar de concrete voorbeelden die volgen (Capitoolbestorming, Telegramgroepen) zijn uitsluitend aan de Trump-kant gelinkt.

Waarom problematisch: De schijnbaar symmetrische framing ("beide kanten zeggen het") maskeert een asymmetrische uitwerking waarbij alleen de Trump-kant wordt geïllustreerd met concrete voorbeelden van geweld en antidemocratisch gedrag.

Bevinding 3: Wilders als politieke stoorzender

Tijdstempel: 04:02 / 09:33

Citaat: "Wilders ging door de pomp met het noodrecht." / "Had hij maar een grote jongen moeten zijn."

Manipulatie: Wilders wordt consequent ingekaderd als iemand die concessies doet ("door de pomp"), anderen wegpest en zich kinderachtig gedraagt ("grote jongen"), in plaats van als politicus die zijn programma uitvoert.

Waarom problematisch: Dit frame reduceert de grootste regeringspartij tot een politieke stoorzender, zonder de inhoudelijke legitimiteit van zijn standpunten te toetsen.

Samenvatting: Drie structurele framingkeuzes sturen de kijker consequent in de richting van een negatieve beoordeling van Wilders en Trump, terwijl de inhoudelijke argumenten van beide politici onderbelicht blijven.

11. WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Welke taal wordt gebruikt? Welke connotaties worden gecreëerd?

Bevinding 1: "Syrische dictator Assad"

Tijdstempel: 07:17

Citaat: "Wilders zegt dus dat we maar moeten gaan praten met de Syrische dictator Assad."

Manipulatie: "Dictator" is een politiek waardeoordeel, geen neutrale beschrijving. Assad is formeel staatshoofd van Syrië; de kwalificatie "dictator" is inhoudelijk verdedigbaar maar hoort thuis in een opiniestuk, niet in een nieuwssamenvatting.

Waarom problematisch: Neutraal alternatief zou zijn: "de Syrische president Assad" of "de Syrische leider Assad, die door westerse landen wordt beschuldigd van oorlogsmisdaden."

Bevinding 2: "Door de pomp gaan"

Tijdstempel: 04:02

Citaat: "Wilders ging door de pomp met het noodrecht."

Manipulatie: "Door de pomp gaan" is een informele uitdrukking die capitulatie en gezichtsverlies impliceert. Het is een journalistiek oordeel, geen neutrale beschrijving van een politieke concessie.

Waarom problematisch: Neutraal alternatief: "Wilders deed een concessie op het noodrecht" of "Wilders stemde in met een alternatieve aanpak van het noodrecht."

Bevinding 3: "Nu zit het kabinet met de brokken"

Tijdstempel: 09:20

Citaat: "Nu zit het kabinet met de brokken."

Manipulatie: "Met de brokken zitten" impliceert dat het kabinet zelf verantwoordelijk is voor de schade en er nu de gevolgen van draagt — een moreel oordeel verpakt als feitelijke beschrijving.

Waarom problematisch: Neutraal alternatief: "Het kabinet moet nu een opvolger zoeken voor staatssecretaris Idsinga."

Samenvatting: Drie gevallen van waardeoordelen verpakt als neutrale journalistieke taal, alle drie gericht op het negatief kwalificeren van de coalitie en specifiek Wilders. De woordkeuze is consistent in zijn richting.

12. MODERATIEGEDRAG

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Asymmetrieën in doorvragen, onderbrekingen, sympathiebetuigingen.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling wordt het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd. Een interventie kan alleen als asymmetrisch worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere gasten geen analoge interventie opleverden.

Bevinding 1: Geen doorvraag bij Koen Petersen over VVD-affiliatie

Tijdstempel: 26:34

Uitlokkende gebeurtenis: Petersen wordt geïntroduceerd als "senator voor de VVD" maar geeft vervolgens politieke analyses over de Amerikaanse verkiezingen.

Citaat (presentator): "Als u deze campagne vergelijkt met die van de afgelopen 20 jaar... wat valt dan op?"

Vergelijking: Er is geen vergelijkbaar geval in de uitzending waarbij een gast met een linkse partijpolitieke binding als neutrale expert werd ingezet zonder doorvraag over mogelijke bias.

Asymmetrie: Gedeeltelijk nachweisbaar — de VVD-binding wordt bij de tweede introductie vermeld maar niet als potentieel interesseconflict besproken.

Bevinding 2: Geen doorvraag bij claim over Russische bommeldingen

Tijdstempel: 14:38

Uitlokkende gebeurtenis: Correspondent Bouma claimt dat bommeldingen "van Russische domeinnamen kwamen" zonder primaire bron.

Citaat (presentator): geen doorvraag — de claim wordt zonder verificatievraag geaccepteerd.

Vergelijking: Bij Trump's fraudeclaims wordt wél expliciet doorgevraagd en ontkracht (34:12).

Asymmetrie: Nachweisbaar — claims die Rusland als actor aanwijzen worden niet aan dezelfde verificatiestandaard onderworpen als claims van Trump.

Samenvatting: Het moderatiegedrag vertoont twee asymmetrieën: de VVD-binding van Petersen wordt niet kritisch bevestigd, en de Russische herkomstclaim wordt niet geverifieerd terwijl Trump's claims wél expliciet worden ontkracht.

13. VRAGEN-ASYMMETRIE

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Verschillende hardheid/zachtheid van vragen aan verschillende personen.

Asymmetrie 1: Petersen over Harris vs. Trump

Aan Koen Petersen, 31:18: "Hoe zou u de campagne van Harris willen omschrijven?" — neutraal/open

Aan Koen Petersen, 32:50: "En die van Trump?" — neutraal/open

Vergelijking: Beide vragen zijn formeel symmetrisch, maar de uitwerking is asymmetrisch: bij Harris wordt doorgevraagd over haar sterke punten (jongeren, enthousiasme), bij Trump over zijn zwakke punten (achterban opzweepen, gematigde kiezers negeren). De presentator stuurt de analyse niet actief, maar Petersen's antwoorden worden niet gecorrigeerd of aangevuld.

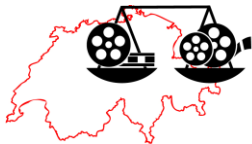
Asymmetrie 2: Noorlander over Wilders vs. coalitiegenoten

Aan Noorlander, 07:17: "Wat opvalt: Wilders zegt dus dat we maar moeten gaan praten met de Syrische dictator Assad. Denkt de rest van de coalitie er ook zo over?" — kritisch, met waardeoordeel ("dictator") ingebakken

Vergelijking: Er is geen vergelijkbare vraag over de standpunten van NSC of VVD die een vergelijkbaar waardeoordeel bevat.

Asymmetrie: Nachweisbaar — de vraag over Wilders bevat een ingebakken waardeoordeel ("dictator") dat bij vragen over andere coalitiegenoten ontbreekt.

Samenvatting: Twee gevallen van vragen-asymmetrie, waarbij de meest significante de ingebakken kwalificatie "dictator" in de vraag over Wilders is — een waardeoordeel dat de respondent (Noorlander) niet hoeft te rechtvaardigen omdat het al als premisse is ingebouwd.

14. FALSE BALANCE

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Kunstmatige evenwichtigheid ondanks feitelijk onevenwicht.

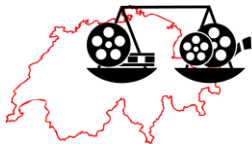
Bevinding 1: "Over en weer grote woorden"

Tijdstempel: 17:11

Constructie: "Er worden over en weer hele grote woorden gesproken over de betekenis als de ander wint: Het einde van de democratie."

Analyse: De formulering "over en weer" suggereert symmetrie tussen Democraten en Republikeinen in hun apocalyptische retoriek. De concrete voorbeelden die volgen (Capitoolbestorming, Telegramgroepen) zijn echter uitsluitend aan de Trump/Republikeinse kant gelinkt. Dit is een geval van false balance waarbij de symmetrische framing een asymmetrische uitwerking maskeert.

Samenvatting: Één geval van false balance, waarbij de schijnbaar symmetrische formulering "over en weer" een asymmetrische uitwerking maskeert. De score is laag omdat het een geïsoleerd geval betreft.

15. AGENDA-SETTING

5/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wat geldt als normaal/vanzelfsprekend? Wat komt niet op de agenda?

Bevinding 1: Asieldeal als coalitie-intern probleem

Vastgesteld agenda-element: De asieldeal is primair een kwestie van coalitie-interne spanningen en uitvoerbaarheid, niet van inhoudelijke beleidsafwegingen.

Tijdstempel: 03:02 — Bewijs: "Die asieldeal is onder hoogspanning tot stand gekomen. Het kabinet wankelde."

Alternatieve agenda: De asieldeal als juridisch, humanitair en internationaalrechtelijk vraagstuk; de vraag of het beleid wenselijk is, niet alleen of het haalbaar is.

Bevinding 2: Trump als inherente bedreiging

Vastgesteld agenda-element: Een Trump-overwinning is inherent problematisch voor de democratie en internationale stabiliteit.

Tijdstempel: 16:53 — Bewijs: "De bestorming van het Capitool." / 35:01 "In Telegramgroepen maken uiterst rechtse groepen zich al klaar."

Alternatieve agenda: De concrete beleidsposities van Trump (belastingverlaging, deregulering, energiebeleid) en hun mogelijke positieve effecten voor bepaalde groepen kiezers; de redenen waarom miljoenen Amerikanen bewust voor Trump kiezen.

Bevinding 3: Russische inmenging als vaststaand feit

Vastgesteld agenda-element: Russische inmenging in de Amerikaanse verkiezingen is een vaststaand feit dat geen verdere verificatie behoeft.

Tijdstempel: 14:38 — Bewijs: "de meldingen kwamen van Russische domeinnamen te komen"

Alternatieve agenda: Kritische toetsing van de herkomstclaim; onderscheid tussen Russische domeinnamen en bewezen Russische staatsinmenging.

Samenvatting: Drie agenda-setting patronen die samen een coherent wereldbeeld construeren: de coalitie (met name Wilders) als politiek instabiel, Trump als democratische bedreiging, en Rusland als vaststaande vijand. Alternatieve interpretaties komen niet op de agenda.

HOOFDSTUK 4 — TOTAALBEOORDELING

Overzicht Individuele Scores

Nr.	Criterium	Type	Score	Hoofdbevinding (1 zin)
1	Expertenkeuze	H	5	VVD-senator Petersen domineert analytisch segment zonder expliciete vermelding van partijbinding bij eerste introductie
2	Bronkeuze	H	4	Twee ongedocumenteerde claims (Russische domeinnamen, Telegramgroepen) verhogen de score; anonieme overheidsbronnen domineren
3	Tijdsverdeling	H	3	VVD-senator krijgt 19% van totale uitzendingstijd; oppositie krijgt geen spreektijd
4	Weglaten	H	6	Juridisch kader, oppositieperspectief en menselijk perspectief van asielzoekers ontbreken volledig
5	Cijfergebruik	H	3	"20.000 Syriërs" zonder Europese vergelijking of historische trend; beperkt misleidend
6	Schuld door associatie	H	4	Wilders-Assad-koppeling via "dictator"-kwalificatie; Trump-geweldketen zonder causale onderbouwing
7	Timing	H	3	Negatieve informatie over Trump en Wilders consequent aan begin of einde van segmenten geplaatst
8	Selectieve Verontwaardiging	H	4	Wilders' omgangsvormen en Trump's fraudeclaims explicieter gekwalificeerd dan vergelijkbare gedragingen van anderen
9	Volledigheid	H	6	Structureel ontbreken van oppositieperspectief, juridisch kader en humanitaire context bij asioldossier
10	Framing	S	5	Asieldeal als coalitiecrisis; Trump als democratische bedreiging; Wilders als politieke stoorzender
11	Woordkeuze	S	5	"Dictator", "door de pomp", "met de brokken" — waardeoordelen verpakt als neutrale journalistieke taal
12	Moderatiegedrag	S	3	VVD-binding Petersen niet kritisch bevestigd; Russische herkomstclaim niet geverifieerd terwijl Trump's claims wél worden ontkracht
13	Vragen-Asymmetrie	S	3	"Dictator"-kwalificatie ingebakken in vraag over Wilders; ontbreekt bij vragen over andere coalitiegenoten
14	Schijnbalans	S	2	"Over en weer grote woorden" maskeert asymmetrische uitwerking waarbij alleen Trump-kant wordt geïllustreerd
15	Agenda-Setting	S	5	Drie coherente agenda-patronen: coalitie als instabiel, Trump als bedreiging, Rusland als vaststaande vijand

Resultaten

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

- HARDFACTS-SCORE (Gemiddelde Criteria 1-9): 4.2 / 10
- SOFTFACTS-SCORE (Gemiddelde Criteria 10-15): 3.8 / 10
- TOTAALSCORE (Gemiddelde alle 15 criteria): 4.1 / 10

Dominante Technieken

- 1. Weglaten / Selectieve Weglating (Score 6):** De uitzending laat structureel het juridische kader, het oppositieperspectief en het menselijk perspectief van asielzoekers weg bij de berichtgeving over de asieldeal. Dit creëert een beeld van de asieldeal als louter een coalitie-intern beheerskwestie, zonder de bredere maatschappelijke en juridische context die noodzakelijk is voor een volledig begrip.
- 2. Volledigheid (Score 6):** Samenhangend met de selectieve weglating biedt de uitzending een structureel onvolledig beeld van het asioldossier. Meer dan de helft van de Tweede Kamer (oppositie) krijgt geen spreektijd, en cruciale perspectieven zoals het Vluchtelingenverdrag en de situatie in Syrië worden niet behandeld.
- 3. Framing (Score 5) / Woordkeuze (Score 5):** De uitzending gebruikt consequent waardeoordelen verpakt als neutrale journalistieke taal ("dictator", "door de pomp", "met de brokken") en kadert het asioldossier primair als coalitiecrisis in plaats van als inhoudelijk beleidsdebat. Dit stuurt de kijker naar een negatieve beoordeling van de coalitie zonder de inhoudelijke argumenten te toetsen.

Kernboodschappen van de Uitzending

**BOODSCHAP 1 (INHOUDELIJK): ** "De asieldeal is een politiek wankel compromis dat waarschijnlijk niet uitvoerbaar is."

Techniek: Framing als coalitiecrisis, nadruk op onduidelijkheden en interne spanningen — Bewijzen: 03:02, 03:48, 08:46

**BOODSCHAP 2 (PERSOONLIJK): ** "Geert Wilders is een politieke stoorzender die zijn coalitiegenoten onder druk zet en concessies doet op zijn eigen standpunten."

Techniek: Woordkeuze ("door de pomp", "grote jongen"), timing (negatieve informatie aan einde segment) — Bewijzen: 04:02, 09:33, 09:20

**BOODSCHAP 3 (MAATSCHAPPELIJK): ** "Een Trump-overwinning vormt een bedreiging voor de democratie en internationale stabiliteit."

Techniek: Guilt by association (Trump → fraudeclaims → Capitoolbestorming → Telegramgroepen), timing (dreigend beeld als afsluiting) — Bewijzen: 01:44, 16:53, 35:01

Motivering: De uitzending scoort 4.1 op de totaalschaal, wat op de grens ligt tussen "lichte tendens" en "duidelijke eenzijdigheid." De hardfacts-score van 4.2 is hoger dan de softfacts-score van 3.8, wat betekent dat de eenzijdigheid ook in meetbare, objectieve criteria aantoonbaar is. De structurele afwezigheid van oppositieperspectief (Criteria 4, 9), de dominantie van een VVD-senator als enige politieke duider (Criterium 1, 3), en de consequente negatieve framing van Wilders en Trump (Criteria 10, 11, 15) vormen samen een patroon dat de pluriformiteitseis van Mediawet Art. 2.1 onder druk zet. De score rechtvaardigt de kwalificatie "duidelijke eenzijdigheid" gezien de structurele aard van de bevindingen.

CONCLUSIE

De uitzending van het NOS Journaal van 5 november 2024 vertoont een patroon van structurele eenzijdigheid dat op meerdere meetbare criteria aantoonbaar is. De meest significante tekortkomingen zijn het volledig ontbreken van oppositieperspectief bij de berichtgeving over de asieldeal, de dominantie van een actief VVD-senator als enige politieke duider, en het consequente gebruik van waardeoordelen verpakt als neutrale journalistieke taal bij de berichtgeving over Wilders en Trump. Deze bevindingen zijn niet het gevolg van één geïsoleerde redactionele keuze, maar van een coherent patroon dat zich over meerdere segmenten en criteria manifesteert. In het licht van Mediawet Art. 2.1, dat pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving vereist, is de afwezigheid van oppositieperspectief en het ontbreken van juridische en humanitaire context bij het asioldossier de meest problematische bevinding. De uitzending voldoet niet volledig aan de pluriformiteitseis van de Mediawet, hoewel de tekortkomingen niet van een zodanige ernst zijn dat zij de kwalificatie "systematische scheefheid" rechtvaardigen.

TOTAAL EVALUATIE VAN DE 15 CRITERIA

Individuele scores — Alle 15 criteria

Nr.	Criterium	Score	Classificatie
1	EXPERTENKEUZE	5	●●●
2	BRONKEUZE	4	●●
3	TIJDSVERDELING	3	●●
4	WEGLATEN (Selectieve Weglating)	6	●●●
5	CIJFERGEBRUIK	3	●●
6	GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)	4	●●
7	TIMING	3	●●
8	SELECTIEVE VERONTWAARDIGING	4	●●
9	VOLLEDIGHEID (Selectieve Weglating — Totaalbeeld)	6	●●●
10	FRAMING (Kader stellen)	5	●●●
11	WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN	5	●●●
12	MODERATIEGEDRAG	3	●●
13	VRAGEN-ASYMMETRIE	3	●●
14	FALSE BALANCE	2	●
15	AGENDA-SETTING	5	●●●

HARDFACTS-SCORE (1-8)

4.2/10

Aanzienlijke onevenwichtigheid

SOFTFACTS-SCORE (9-14)

3.8/10

Lichte onevenwichtigheid

TOTAALSCORE

4.0/10

Lichte onevenwichtigheid

Gemiddelde van Hardfacts en Softfacts

SLEUTEL — Betekenis van de scores

Individuele scores per criterium (0–10)

0	Geen bevinding	Geen relevante afwijking vastgesteld.
1–2	Zwakke bevinding	Lichte afwijking zonder wezenlijke aantasting van de evenwichtigheid.
3–4	Lichte tot matige bevinding	Herkenbare tendens; geringe tot matige impact.
5	Matige bevinding met impact	Relevante onevenwichtigheid die het meningsvormingspotentieel van het publiek beïnvloedt.
6	Aanzienlijke bevinding (drempel)	Scores vanaf 6 worden aangemerkt als 'aanzienlijke bevindingen'.
7	Aanzienlijke bevinding	Duidelijke, goed gedocumenteerde onevenwichtigheid met duidelijke impact.
8–9	Ernstige bevinding	Uitgesproken onevenwichtigheid; meerdere gedocumenteerde individuele bevindingen in dit criterium.
10	Maximale ernst	Systematische, doorgaande onevenwichtigheid in dit criterium.

Geaggregeerde afwijkingsindex — Interpretatiebereiken

0.0 – 2.5	Onopvallend	Geen wezenlijke patronen waarneembaar; uitzending voldoet aan het evenwichtigheidsgebod.
2.6 – 4.0	Lichte onevenwichtigheid	Geïsoleerde afwijkingen; statistisch zichtbaar, maar binnen tolerantiebereik.
4.1 – 6.0	Aanzienlijke onevenwichtigheid	Meerdere aanzienlijke bevindingen; relevante aantasting van perspectiefverscheidenheid.
6.1 – 8.0	Ernstige afwijking van het evenwichtigheidsgebod. Hoge mate van afwijking	Uitgesproken patronen over uitzendingen heen; hoge impact.
8.1 – 10	Fundamentele systemische eenzijdigheid. Zeer hoge mate van bias	Maximale ernst over bijna alle criteria; systematisch eenzijdige berichtgeving.

Partijpolitieke bias (-5 tot +5)

-5 tot -3	Sterk benadeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk benadeeld.
-2 tot -1	Licht benadeeld	Herkenbaar maar gering nadeel.
0	Neutraal	Geen waarneembare bevoordeling of benadeling.
+1 tot +2	Licht bevoordeeld	Herkenbare maar geringe bevoordeling.
+3 tot +5	Sterk bevoordeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk bevoordeeld.

HOOFDSTUK 5 — JURIDISCHE INKADERING (Mediawet Art. 2.1)

Beoordeling op grond van Mediawet Art. 2.1

De Mediawet vereist pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving door de publieke omroep.

Overtreding 1: Ontbreken van oppositieperspectief

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteitseis

Feitelijke omschrijving: Bij de berichtgeving over de asieldeal en de coalitiecrisis komen uitsluitend coalitiegenoten (PVV, NSC, VVD) aan het woord. Geen enkele oppositiepartij — die samen meer dan de helft van de Tweede Kamer vertegenwoordigen — krijgt spreektijd of wordt inhoudelijk geciteerd.

Bewijs: Tijdstempel 02:43–11:00 — het gehele binnenlandse politieke segment bevat geen oppositiestem.

Beoordeling: Dit vormt een schending van de pluriformiteitseis: een volledig politiek segment over een controversieel beleidsdossier zonder enige oppositiestem voldoet niet aan de eis van evenwichtige berichtgeving.

Overtreding 2: Gebruik van waardeoordelen als neutrale journalistieke taal

Norm: Mediawet Art. 2.1 — onafhankelijkheidseis

Feitelijke omschrijving: De NOS-correspondent gebruikt termen als "Syrische dictator Assad", "door de pomp gaan" en "met de brokken zitten" als neutrale samenvattingen van politieke feiten, terwijl het waardeoordelen zijn die de berichtgeving kleuren.

Bewijs: Tijdstempel 07:17 — "Wilders zegt dus dat we maar moeten gaan praten met de Syrische dictator Assad"; 04:02 — "Wilders ging door de pomp met het noodrecht"; 09:20 — "Nu zit het kabinet met de brokken."

Beoordeling: Het gebruik van waardeoordelen als neutrale journalistieke taal ondermijnt de onafhankelijkheidseis van de Mediawet; de berichtgeving overschrijdt de grens tussen feitelijke verslaggeving en commentaar.

Overtreding 3: Inzet van partijpolitiek gebonden expert zonder transparantie

Norm: Mediawet Art. 2.1 — onafhankelijkheidseis

Feitelijke omschrijving: Koen Petersen wordt bij zijn eerste introductie (02:16) uitsluitend als "amerikanist" gepresenteerd, zonder vermelding van zijn actieve senaatsslidmaatschap voor de VVD. Pas bij de tweede introductie (26:34) wordt zijn partijpolitieke binding vermeld.

Bewijs: Tijdstempel 02:16 — "En hier in de studio amerikanist Koen Petersen"; 26:34 — "Koen Peters, Amerikanist en senator voor de VVD."

Beoordeling: Het niet-transparant presenteren van de partijpolitieke binding van een expert bij zijn eerste opkomst ondermijnt de onafhankelijkheidseis; kijkers kunnen zijn analyses niet correct contextualiseren.

Totaalbeoordeling Mediawet Art. 2.1

De uitzending van het NOS Journaal van 5 november 2024 voldoet niet volledig aan de eisen van Mediawet Art. 2.1 op drie aantoonbare punten: het ontbreken van oppositieperspectief bij een volledig politiek segment, het gebruik van waardeoordelen als neutrale journalistieke taal, en het niet-transparant presenteren van de partijpolitieke binding van de enige politieke duider. Deze tekortkomingen zijn structureel van aard en niet het gevolg van incidentele redactionele keuzes. Hoewel de Mediawet pluralisme beoordeelt over het totale NPO-aanbod en niet per afzonderlijke uitzending, vormen de geconstateerde patronen — met name de volledige afwezigheid van oppositieperspectief — een aanwijzing voor een systematische redactionele tendens die bij herhaling in strijd zou zijn met de pluriformiteitseis. Een formele klacht bij het Commissariaat voor de Media zou op basis van deze bevindingen ontvankelijk kunnen zijn, waarbij de bewijslast zou liggen bij het aantonen van een structureel patroon over meerdere uitzendingen.

BRONNEN-DIEPTECHECK (Verplicht voor alle geciteerde vakinstanties / NGO's / adviesinstanties)

1. FBI (geciteerd bij bommeldingen)

Voorzitter: Schläpfer, David - **Contact:** kontakt@SVFAB.ch - **Adres:** SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

- 1. FINANCIERING:** Amerikaanse federale overheid; volledig staatsgefinancierd.
  - 2. MANDAAT:** Handhaving van federale wetgeving en bescherming van verkiezingsintegriteit; mandaat is compatibel met het melden van veiligheidsdreigingen, maar niet volledig neutraal bij politiek gevoelige verkiezingskwesies.
  - 3. BELANGENCONFLICT:** De FBI heeft institutioneel belang bij het handhaven van vertrouwen in het verkiezingsproces; dit kan leiden tot selectieve informatieverstrekking.
  - 4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:**
    - D1 Belangenconflict: -1 — Overheidsdienst met institutioneel belang
    - D2 Persoonlijk risico: +1 — Institutionele reputatie op het spel
    - D3 Vakbekwaamheid: +2 — Bevoegde instantie voor verkiezingsveiligheid
    - D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent in verkiezingsveiligheidsbeleid
    - D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Overwegend feitelijk
    - D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron (via correspondent)
- TOTAAL: +4 → BRONNENVERKEERSLICHT: GEEL
- 5. TEGENSTEM:** Een onafhankelijke cybersecurity-expert had de claim over "Russische domeinnamen" kunnen toetsen; ontbreekt in de uitzending.

2. "Inlichtingendiensten en autoriteiten" (anoniem, geciteerd bij ontkenning nepnieuws)

- 1. FINANCIERING:** Niet gespecificeerd — anonieme overheidsbronnen.
  - 2. MANDAAT:** Niet verifieerbaar door anonimiteit.
  - 3. BELANGENCONFLICT:** Overheidsdiensten hebben belang bij het handhaven van vertrouwen in het verkiezingsproces; anonimiteit maakt onafhankelijke toetsing onmogelijk.
  - 4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:**
    - D1 Belangenconflict: -2 — Anoniem; niet toetsbaar
    - D2 Persoonlijk risico: 0 — Anoniem; geen persoonlijk risico
    - D3 Vakbekwaamheid: 0 — Niet verifieerbaar
    - D4 Meningsconsistentie: 0 — Niet verifieerbaar
    - D5 Emotionalisering vs. data: 0 — Niet verifieerbaar
    - D6 Bronniveau: -2 — Tertiaire bron (anoniem, via correspondent)
- TOTAAL: -4 → BRONNENVERKEERSLICHT: ROOD
- 5. TEGENSTEM:** Geen onafhankelijke verificatie van de ontkenning; de claim wordt als vaststaand feit gepresenteerd.

3. "Openbaar aanklager van Pennsylvania" (geciteerd bij verkiezingsfraude)

- 1. FINANCIERING:** Staatsgefinancierd; gekozen functionaris in Pennsylvania.
  - 2. MANDAAT:** Handhaving van verkiezingswetgeving; mandaat is compatibel met uitspraken over verkiezingsfraude.
  - 3. BELANGENCONFLICT:** Als gekozen functionaris heeft de openbaar aanklager politieke belangen; zijn partijpolitieke affiliatie wordt niet vermeld in de uitzending.
  - 4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:**
    - D1 Belangenconflict: -1 — Gekozen functionaris; politieke belangen aanwezig
    - D2 Persoonlijk risico: +1 — Professionele reputatie op het spel
    - D3 Vakbekwaamheid: +2 — Bevoegde instantie voor verkiezingswetgeving
    - D4 Meningsconsistentie: 0 — Niet verifieerbaar uit transcript
    - D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Overwegend feitelijk
    - D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron (via correspondent)
- TOTAAL: +3 → BRONNENVERKEERSLICHT: GEEL
- 5. TEGENSTEM:** Partijpolitieke affiliatie van de openbaar aanklager wordt niet vermeld; dit is relevant voor de beoordeling van zijn uitspraken over verkiezingsfraude.

BELANGRIJK: "Erkend" is geen inhoudelijke kwalificatie. Het is een sociale toewijzing die zelf kritisch moet worden bevraagd. Geen van de drie geciteerde bronnen bereikt het groene niveau; twee zijn geel en één is rood.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

De rode bron (anonieme inlichtingendiensten) wordt in de uitzending als vaststaand feit gepresenteerd zonder enige verificatievraag — dit is de meest problematische bronkeuze in de uitzending.

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
FBI (geciteerd bij bommeldingen)	-1	+1	+2	+1	+1	0	+4	GEEL
"Inlichtingendiensten en autoriteiten" (anoniem, geciteerd bij ontkenningsnieuws)	-2	0	0	0	0	-2	-4	ROOD
"Openbaar aanklager van Pennsylvania" (geciteerd bij verkiezingsfraude)	-1	+1	+2	0	+1	0	+3	GEEL

Juridische en methodologische toelichting

Geen feitelijke vaststelling

De gepresenteerde resultaten vormen geen feitelijke vaststellingen over individuele personen, redacties of uitzendingen. Ze zijn het product van een gestandaardiseerde operationalisering, niet een vaststelling van individuele verantwoordelijkheid.

Geen juridisch oordeel

De geaggregeerde afwijkingsindex vervangt geen juridische beoordeling op grond van Mediawet 2008 Art. 2.1. De beoordeling of een specifieke uitzending wettelijke vereisten schendt, is uitsluitend de verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties (in het bijzonder Commissariaat voor de Media).

Geen causaliteitsbewijs

Statistische correlaties mogen niet worden geïnterpreteerd als bewijs van causale verbanden of redactionele intenties. Afwijkingswaarden kunnen worden beïnvloed door onderwerpkeuze, nieuwsomgeving, politieke controversialiteit of formatlogica.

Geen oordeel over intentie

De analyse meet waarneembare structuurkenmerken van uitzendingen. Een score van 7 betekent dat een aanzienlijke onevenwichtigheid is vastgesteld — niet dat de redactie dit bedoelde. De methodologie doet geen uitspraken over motieven of strategische doelstellingen.

Heuristisch vergelijkingsinstrument

De index dient voor vergelijkende patroonherkenning over duizenden uitzendingen, niet voor precieze metrische meting van individuele bijdragen. Drempelwaarden dienen als heuristische oriëntatie, niet als scherpe juridische kwalificatie.

BIJLAGE 1: NATIONALE WETGEVING

Wettelijke basis Nederland — NPO

Wet

Mediawet 2008

Relevante artikelen

- Art. 2.1 (Publieke mediaopdracht): De publieke mediadienst voorziet in onafhankelijke, pluriforme, evenwichtige informatievoorziening van hoge journalistieke kwaliteit. De publieke mediadienst draagt bij aan de democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving.
- Art. 2.1 lid 2: De publieke mediadienst weerspiegelt de maatschappelijke diversiteit van Nederland.
- Art. 2.88: Redactionele onafhankelijkheid en journalistieke standaarden zijn gewaarborgd. De programma's worden gemaakt onder redactionele verantwoordelijkheid van de omroepverenigingen.

Kernverplichtingen

---

1. **Onafhankelijkheid:** Onafhankelijke informatievoorziening
2. **Pluriformiteit:** Pluriforme berichtgeving
3. **Evenwichtigheid:** Evenwichtige informatie van hoge journalistieke kwaliteit
4. **Maatschappelijke diversiteit:** Weerspiegeling van de Nederlandse samenleving

Toezichthouder

- Commissariaat voor de Media (CvdM): Mediatoezicht, naleving Mediawet
- NPO Ombudsman: Interne klachteninstantie

Klachtenprocedure

---

1. NPO Ombudsman
2. Commissariaat voor de Media
3. Rechtbank (bestuursrechter)

BIJLAGE 2: WETENSCHAPPELIJKE BRONNEN

Literatuur

- Bennett, W. L. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–125.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Free Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- fög – Forschungszentrum Öffentlichkeit und Gesellschaft (2024). *Jahrbuch Qualität der Medien 2024*. Schwabe.
- Gilardi, F., Alizadeh, M. & Kubli, M. (2023). ChatGPT outperforms crowd workers for text-annotation tasks. *PNAS*, 120(30).
- Iyengar, S. & Kinder, D. R. (1987). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Jolly, S. et al. (2022). Chapel Hill Expert Survey trend file, 1999–2019. *Electoral Studies*, 75, 102420.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- SVFAB (2026). *Methodenbericht v4.1: Zählbare Kriterien und Multi-Modell-Kreuzvalidierung*.
- Törnberg, P. (2023). ChatGPT-4 outperforms experts and crowd workers in annotating political Twitter messages. arXiv:2304.06588.

SVFAB Working Papers

- Schläpfer, D. (2026). Systematic AI-Assisted Analysis of Public Broadcaster Impartiality: A Scalable Methodological Framework for Measuring Structural Bias in Public Service Media. [SSRN 6688478](#)
- Schläpfer, D. (2026). Measuring Editorial Noise: A Retrospective Suppression Index for Public Broadcasting Content Analysis. [SSRN 6733280](#)
- Schläpfer, D. (2026). Source Traffic Light: A Six-Dimensional Credibility Framework for Systematic Source Assessment in Public Service Media. [SSRN 6733880](#)

David Schläpfer — ORCID: 0009-0000-5671-9266

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Evaluaties en lidmaatschap bij SVFAB

Op SVFAB.ch vindt u gedetailleerde evaluaties en kunt u ook analyses laten maken voor elke uitzending naar keuze (wordt apart gefactureerd).

Om de kwaliteit van ons werk te waarborgen, zijn wij afhankelijk van lidmaatschaps- en donateurbijdragen.

Contact en meer informatie:

www.SVFAB.ch | Kontakt@SVFAB.ch

Bankgegevens: PostFinance – POFICHBE

IBAN: CH32 0900 0000 1675 6251 1

Begunstigde: SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

De volgende boeken zijn verkrijgbaar bij SVFAB

Bestellingen via www.svfab.ch of kontakt@svfab.ch

Onevenwichtige berichtgeving is het antwoord op het halveringsinitiatief in Zwitserland: hier worden de manipulatietechnieken in detail uitgelegd, te beginnen bij de selectie van medewerkers en de bronselectie. Vervolgens worden 15 principes uitgelegd: weglating, framing, temporele framing, schuld door associatie, emotionalisering, contextverwijdering en nog veel meer, geïllustreerd met talrijke voorbeelden. Bovendien wordt zichtbaar waar wij zelf deze technieken toepassen – dat bevordert niet alleen inzicht maar ook empathie.

Optioneel wordt het boek geleverd met **speelkaarten**.

Ook verkrijgbaar als **luisterboek**.

Het interview is geen gesprek. Het is een podium – en iemand anders heeft het script geschreven.

Wie dat niet weet, levert materiaal. Goede citaten die verkeerd geknipt worden. Juiste uitspraken die in de verkeerde context belanden. Eerlijke antwoorden die als bekentenissen worden geframed.

Dit boek is geen mediakritiekboek. Het is een gereedschapskist – voor iedereen die een microfoon voor zich heeft en wil weten wat ze eraan kunnen doen. 7 hoofdstukken. 7 tools: Wat een interview werkelijk is. De 7 meest voorkomende valkuilen. De drie basisprincipes van soevereiniteit – verankeren, herkaderen, begrenzen. Voorbereiding in één uur. Lichaam en stem. Wat te doen als het misgaat. En wat telt na het interview.

Voor politici, activisten, ondernemers, klokkenluiders – voor iedereen die in de schijnwerpers staat en wil begrijpen hoe het spel werkt. Zodat ze stoppen met meespelen – en beginnen het te vormgeven. In A5-formaat. Direct. Ter voorbereiding, ter raadpleging, ter nabespreking en bij moeilijkheden

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Je denkt dat je de wereld ziet. In Wirklichkeit siehst du den Rahmen, den jemand um sie gelegt hat. Framing ist die älteste und eleganteste Manipulationstechnik der wereld ziet. Sie verändert nicht die Fakten – sie verändert, was wir aus den Fakten machen. Wie wir fühlen. Was wir glauben. Wie wir entscheiden. Und sie funktioniert – weil wir alle mitmachen. Täglich. Unbewusst. Auch du. Dieses Buch ist kein trockenes Lehrbuch. Es ist ein Übungsbuch – spielerisch, direkt, voller Beispiele aus dem echten Leben. Du lernst nicht nur, wie andere dich framen. Du lernst, wie du selbst framest – und wie du es bewusst und fair einsetzen kannst.

Want wie framing begrijpt, ziet de wereld helderder. Hoort nieuws anders. Voert gesprekken zelfverzekerder. En laat zich niet meer zo makkelijk een kader opdringen dat iemand anders heeft gekozen. Met vele oefeningen en concrete voorbeelden uit politiek, media en het dagelijks leven – en af en toe een glimlach.

Framing met stijl. Omdat het kader alles verandert.